

Sommerfugler i magen!

Mo i Rana Mulighetsstudie - Våren 2023

Sommerfugler i magen!

Byen har alltid hatt en orientering ut mot verden, og har mer enn andre byer vært direkte påvirket av det som skjer der ute. Industri og industriteknologi vært en viktig del av byens historie og utvikling, og har gjort at den har vært attraktiv for investorer og nyetableringer, både nasjonale og internasjonale. Det er derfor ikke overraskende at det er akkurat Mo i Rana som nå er valgt som åsted for etablering av den nye bedriften Freyr.

Og Mo i Rana er klar!

Klar til å ta imot og forberedt på det som skal komme. 5 000 nye innbyggere skal inn og befolke den lille byen. Nye tilbud skal etableres og et nytt bysentrum skal gjøres mer attraktivt for både de som kommer og de som bor her allerede.

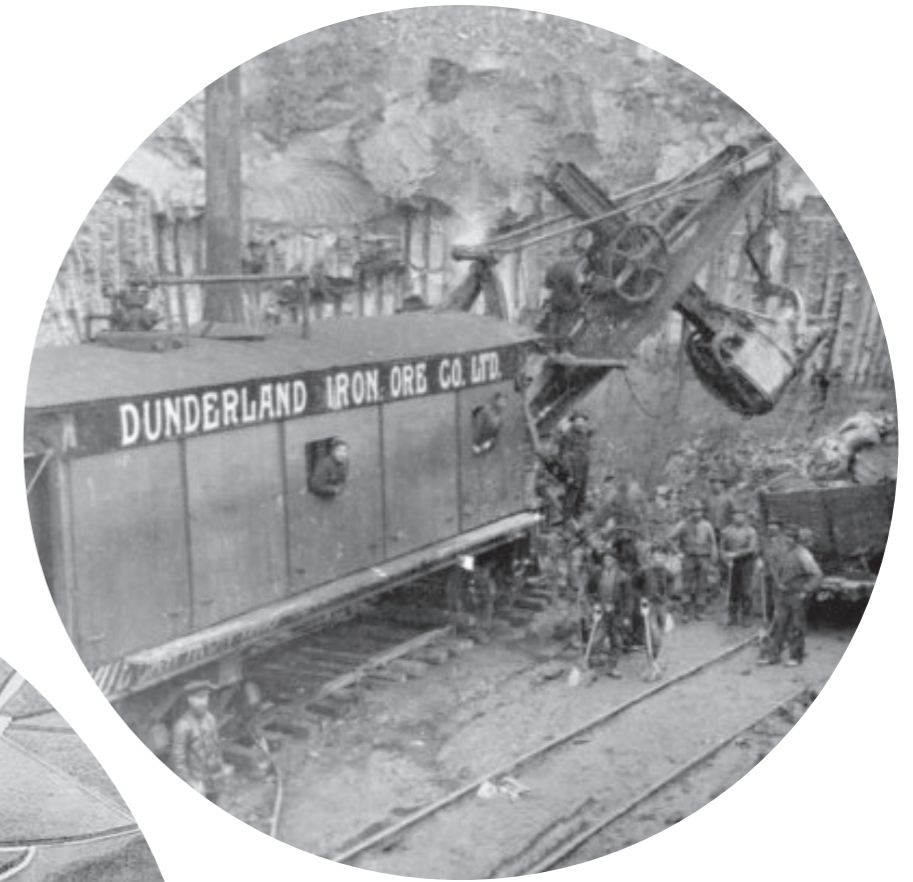
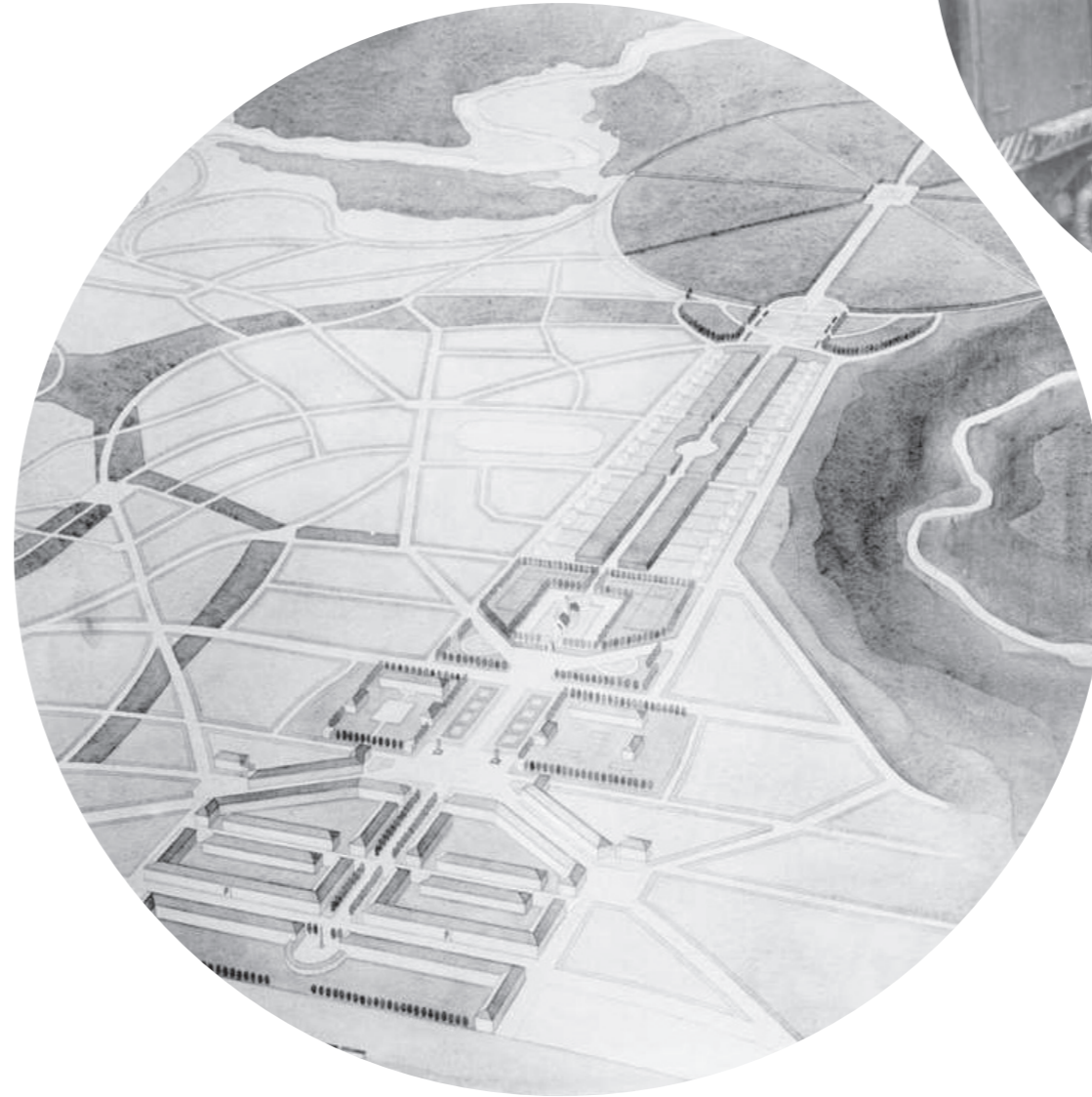
Selve bykjernen er ikke stor, og det er kort vei mellom industri, skole, handel, sjøkant, bolig og hverdagsliv. Dagens bysentrum utgjør omtrent samme areal som i Sverre Pedersen byplan fra 1923, med et slakt skrånende terreng mot sjøen i vest, med tre hovedakser som følger terrenget. Gridet og aksene i den historiske byplanen er fremdeles lesbare, men ikke lenger tydelige.

I den nye byplanen ønsker vi å styrke sentrumskjernen og skape gode væresteder for dagens og nye Moværingene. Dette gjør vi ved *å fortette og forsterke de strukturer som allerede finnes, styrke lesbarheten i bystrukturen og (gjen)skape et tydelig avgrenset sentrum.*

Byrommene videreutvikles og tydeliggjøres med ulike program og kvaliteter som gjør sentrumskjernen til en kompakt arena for mange og varierte opplevelser. Byen og hovedaksenes kobling til sjøen styrkes med flere kryssinger over den enorme vei- og togbarrieren mellom sentrum og fjorden.

Det grønne finnes det mye av i Mo, men i sentrum bør det være mer grønt! De ulike grønne arealene må gis en tydelig karakter og et innhold som skiller dem fra hverandre og skaper variasjon når man tar «Den grønne runden» i byen – Den formelle Rådhusplassen, den avslappede Teaterparken, det grønne hengestedet i Kulturaksen, Jernbaneparken som familieparken, Aktivitetsparken ved skolen, Sommerfuglhuset i Havmannaksen...

Disse grønne stedene knyttes sammen og utfyller hverandre, og skaper et stort nettverk av grønne steder: fra den store naturen, via bolignabolagene, til hagene, de grønne forplassene, det lille plantebedet langs blokka, den grønne flekken i rundkjøringen.

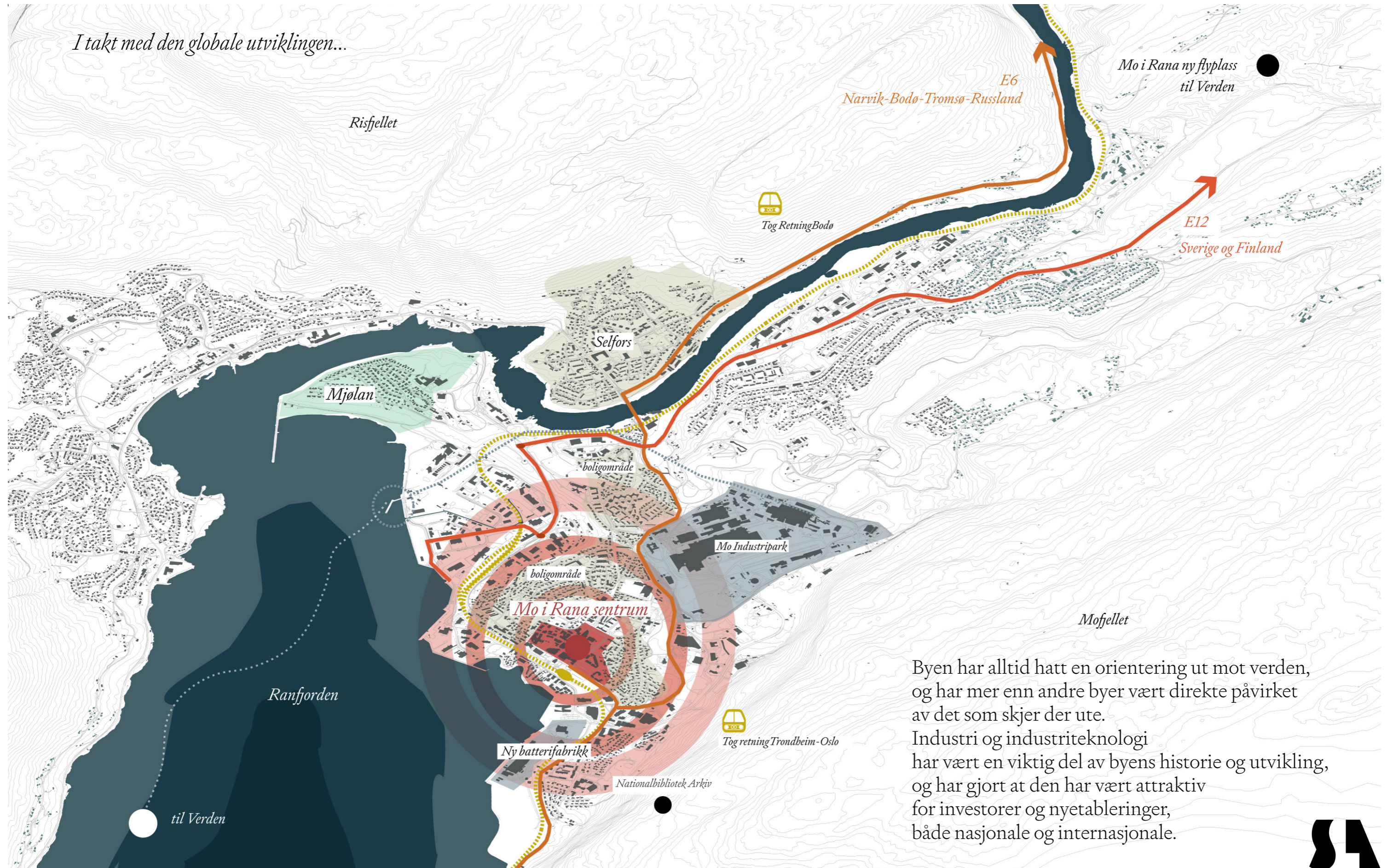

Over: Dunderlandsverket, tidlig 1900-tall
Venstre: Sverre Pedersens byplan, 1923
Under: Moholmen Havnemiljø

Sommerfugler i magen!

Byen har alltid hatt en orientering ut mot verden, og har mer enn andre byer vært direkte påvirket av det som skjer der ute. Industri og industrideknologi har vært en viktig del av byens historie og utvikling, og har gjort at den har vært attraktiv for investorer og nyetableringer, både nasjonale og internasjonale.

Sommerfugler i magen!

...i kontakt med det lokale livet.

I dette nettverket av ny bynatur, med rikelige mengder av urten Harerug, skal den lenge bortkomne sommerfuglen Fiolett gullvinge (*Lycaena Helle*), sist sett i Nordland i 1951, flytte inn og etablere seg igjen.

Som én av mange nye tilflyttere i fremtidens Mo i Rana, men med sterk forankring i stedet og historien.

Naturbasert design

SLA er et naturbasert designstudio som jobber med levende urbane landskap som forbedrer kvaliteten av bymiljøet og byens liv, samtidig som de løser praktiske utfordringer som regnvann, flom, vind, trafikk, tilgjengelighet og sikkerhet.

Kontoret står bak noen av de mest markante byutviklingsprosjektene i Skandinavia over de siste 20 årene, hvor natur og stedsspesifikke kvaliteter har vært omdreiningspunktet for utviklingen.

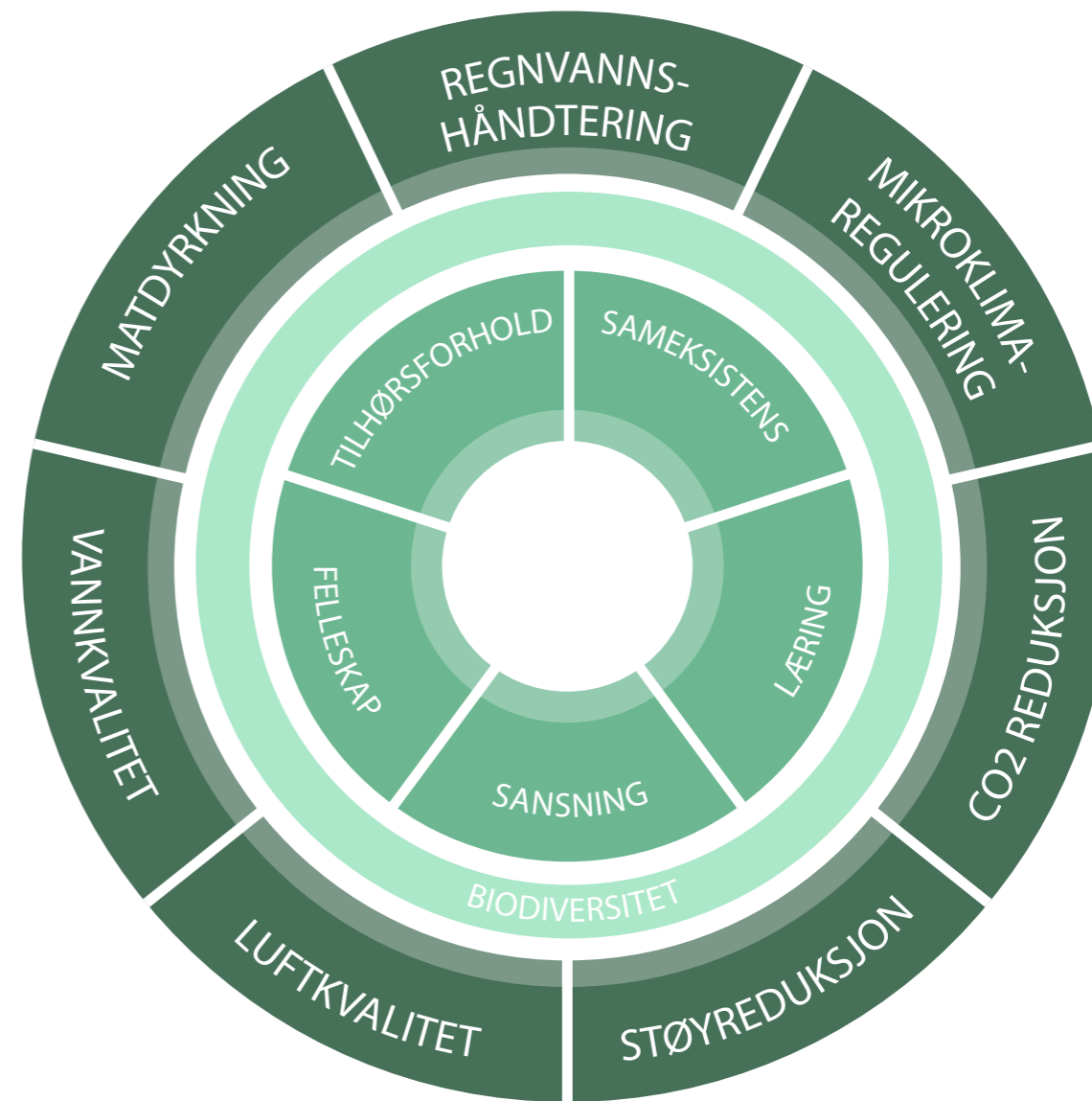
Gjennom læring fra naturens rasjonelle og estetiske egenskaper, arbeider vi målrettet med å sikre både nytte- og herlighetsverdier i alle prosjekter. Tverrfaglige utviklingsprosesser er sentrale i kontorets praksis, hvor klima, miljø, naturmangfold, historie, fysiske strukturer samt menneskelige og sosiale aspekter inngår i en holistisk og naturbasert metode.

Som en av Nordens ledende aktører innen naturbasert byutvikling, og spesialister på bynatur og økosystemtjenester, er vårt fokus alltid å skape det beste mulige utgangspunkt for liv. For byer, for mennesker, for dyr og planter.

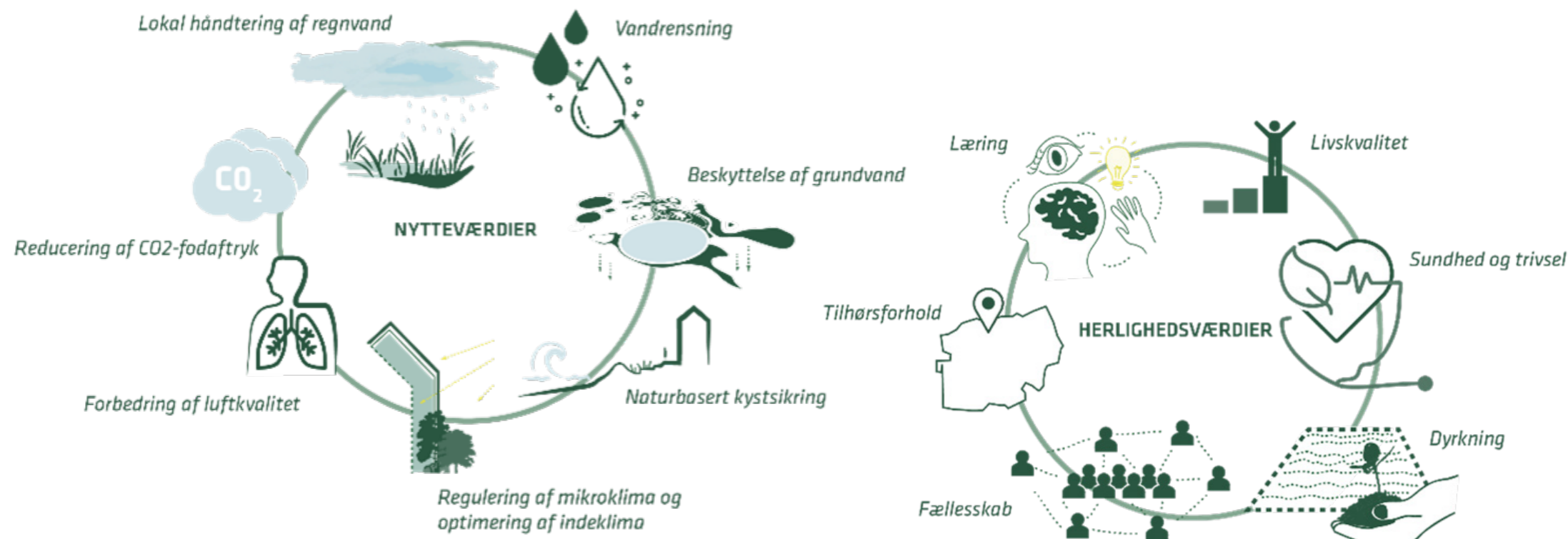
- For alt liv.

The social spine_Kobenhavn_SLA

København-modellen

Blågrønne strukturer i sentrum

Rana Kommune har laget en flott veileder for blågrønne strukturer, som peker på viktigheten av å tenke klimaendringer, overvann, økosystemtjenester og nære naturopplevelser inn i fremtidens byutvikling, og at dette bidrar til økt livskvalitet for alle i Mo i Rana!

Veilederen må ligge øverst i bunken over grunnlagsdokumenter i enhver sak i årene som kommer, og bidra til å sikre Mo i Rana i møtet med ny byutvikling og fremtidens urbane utfordringer.

Lek i byen!

I medvirkningen etterspørres gode byrom med plass til flere generasjoner. Byrom som tilrettelegger for lek kan samle befolkningen på tvers av alle aldre og bør inngå som en naturlig integrert del av byens rom i fremtiden.

Vi anbefaler stort fokus på lek og aktivitet i alle byrom, som vil skape attraksjoner og møteplasser langs hele Havmannaksen.

Funksjonsblandingen med servering, bynatur, lek og gratis byromsaktiviteter er et kjent virkemiddel for å oppnå attraktive byrom for mange brukergrupper i alle aldre.

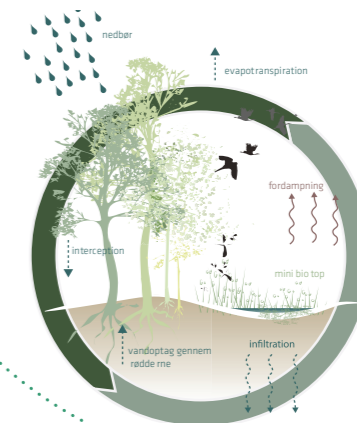

Gellerupparken_Aarhus_SLA

Overvannshåndtering med merverdi

Landskapstilpasning for flomveier og nye byrom kan innlemmes i hverandre gjennom naturbaserte løsninger for overvannshåndtering, og leke- og oppholdsrom bygget opp med vegetasjon og naturelementer. Åpne løsninger kan inngå som aktiviserende elementer i byen, som skaper liv og refleksjon og samtidig styrker økosystemtjenestene i bykjernen.

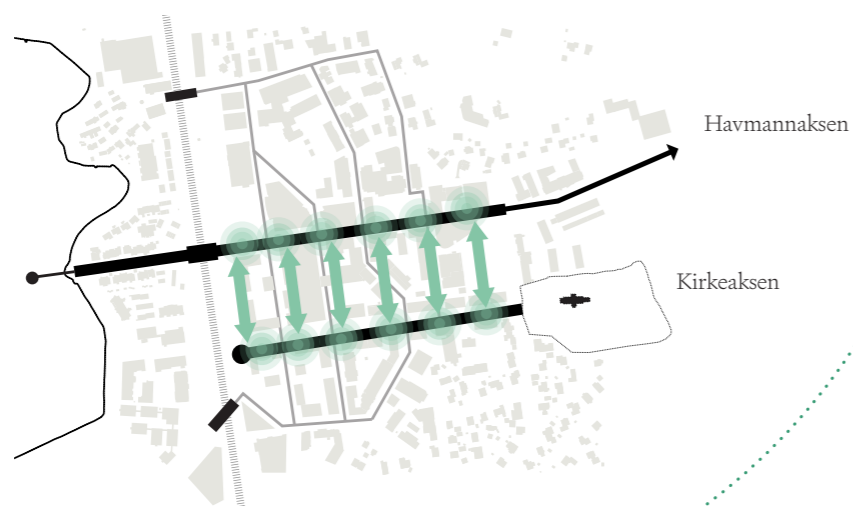

Vekselvirkning

Sverre Pedersens byplan fra 1923 etablerer Kirkeaksen som ryggraden i bykjernen, i spennet mellom kirken og stasjonen. Gjennom utvikling over tid har industriparken og fjorden blitt viktige målpunkter i byen og Havmannaksen har blitt byens viktigste byrom. I den kommende byutviklingen bør det jobbes aktivt for å etablere en ny balanse og energi i spennet mellom de to hovedaksene:

Havmannaksen som en tydelig byromssekvens som styrker Mo i Ranas uformelle byliv. Kirkeaksen som byens formelle hovedgate, med ny boligfortettingen som fremtidig strategi. En bevisst tilrettelegging for en dynamisk vekselvirkning mellom de to aksene kan generere en mangfoldig, aktiv og funksjonell bykjerne.

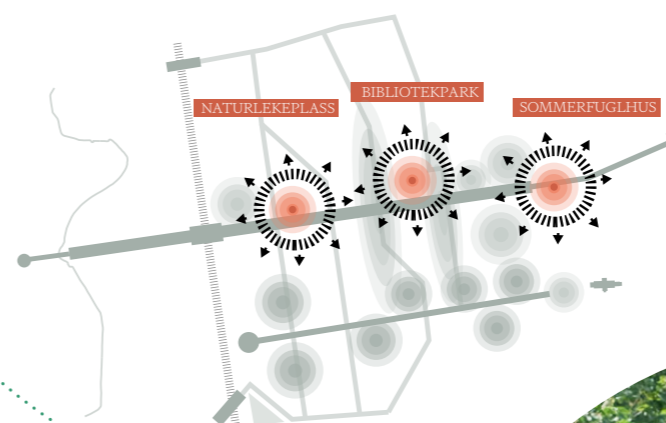
Boligutbygging langs Kirkeaksen vil kunne fungere som en økonomisk utløser for utviklingen av nye offentlige byrom og omvendt vil etableringen av et mer aktivt, blågrønt og funksjonelt byromsnettverk øke verdien av alle boligene i sentrum.

Åpningstrekk

Byutvikling er best når den skjer gradvist og dynamisk, med sterk involvering av byens brukere og nabolagets mange aktører. Vi tenker at prosessen med utvikling av sentrumskjernen og Havmannaksen kan kickstartes med disse tre åpningstrekkene:

- Sommerfuglhuset: Definerer en tydelig inngangsport til sentrum, et blikkfang som peker i retning av en naturbasert byutvikling og et nytt møtested langs Havmannaksen.
- Biblioteksparken: En stor og mangfoldig park i midten av Havmannaksen med ulike aktiviteter og variert bruk. Parken kan etableres allerede i dag som et testområde for ny bynatur i Mo i Rana, med ulike midlertidige tiltak og testing i 1 til 1.
- Naturlekeplassen: Utvide og oppgradere dagens lekeplass til en blågrønn arena for variert lek og en møteplass for folk i alle aldre.

Drivhus for økt fellesskap

Vi foreslår å etablere en nettverk av offentlig tilgjengelige drivhus i de grønne områdene i sentrum, som folk kan bruke til urban dyrking gjennom hele året og som lysende møteplasser i et mørkt og kaldt vinterklima.

ØsterGRO_Kobenhavn

Gata Grønland_Oslo_SLA

1

STYRKE DET BLÅGRØNNE NETTVERKET

med økologiske korridorer og robust og mangfoldig bynatur.

 Forslag til ny trebeplanting, for å styrke og synliggjøre grønne forbindelser

 Etablering av en sammenhengende og robust grønn akse hvor naturmangfoldet styrkes. Overvann er håndtert lokalt med åpne plantebed.

 EN GRØNN SLØYFE:
Forsterkning av eksisterende grønnstruktur med nye parker og byrom med ulik karakter og program, som skaper opplevelsesvariasjon og ulike naturidentiteter.

2

TYDELIGGJØRE SENTRUMSSTRUKTUREN

med gjennomtenkt fortetting som definerer gater og byrom.

- 1 Avgrense kvartaler og tydeliggjøre overgangene mellom bygård og byrom.
- 2 Definere viktige byrom med gode kantsoner mot gater og bebyggelse.
- 3 Definere viktige gateløp med aktive og sammenhengende fasadeliv.
- 4 Forslag om ny bebyggelse som kan være en kulturell og sosial driver i byutviklingen.

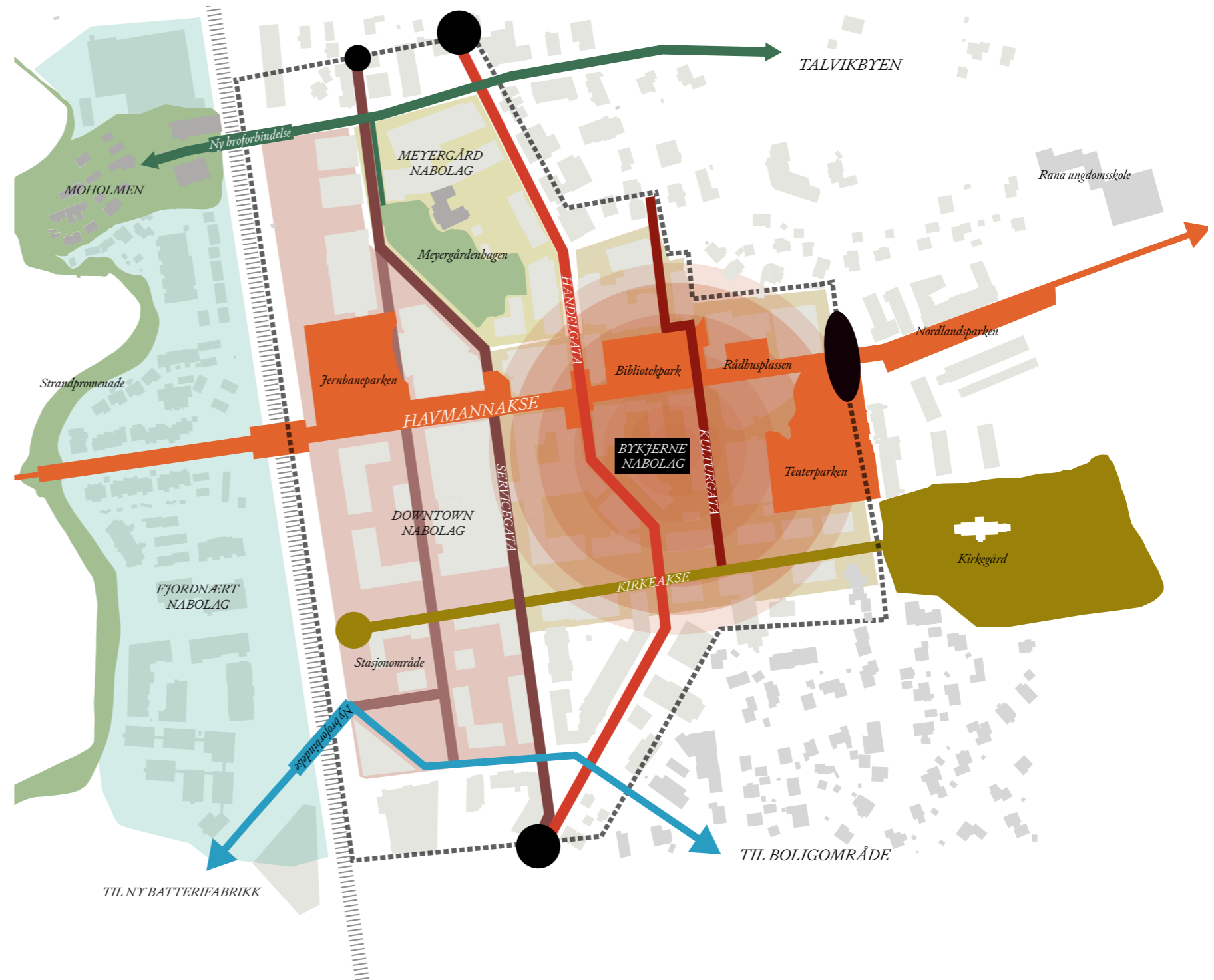

KNYTTE SAMMEN GODE NABOLAG

med et nettverk av gater og byrom med sterk identitet.

- Etablering av inngangsporter til sentrumskjernen
- Forsterke dagens Havmannakse med en serie av byrom med ulik identitet og karakter
- Kirkeaksen tydeliggjøres som akse, med hovedvekt på fortetting med byboliger.
- Etablere en tydeligere grønn kobling mellom Moholmen, Meyergårdbagen og Talvikparken
- Rådhusgata og Torggata får ny identitet som kulturgate
- Nordal Griegs gate og Ranheimsgata oppgraderes som handlegate med småforretninger

PLANDIAGRAM

Skala 1: 1250

HANDLE/BOLIGATA

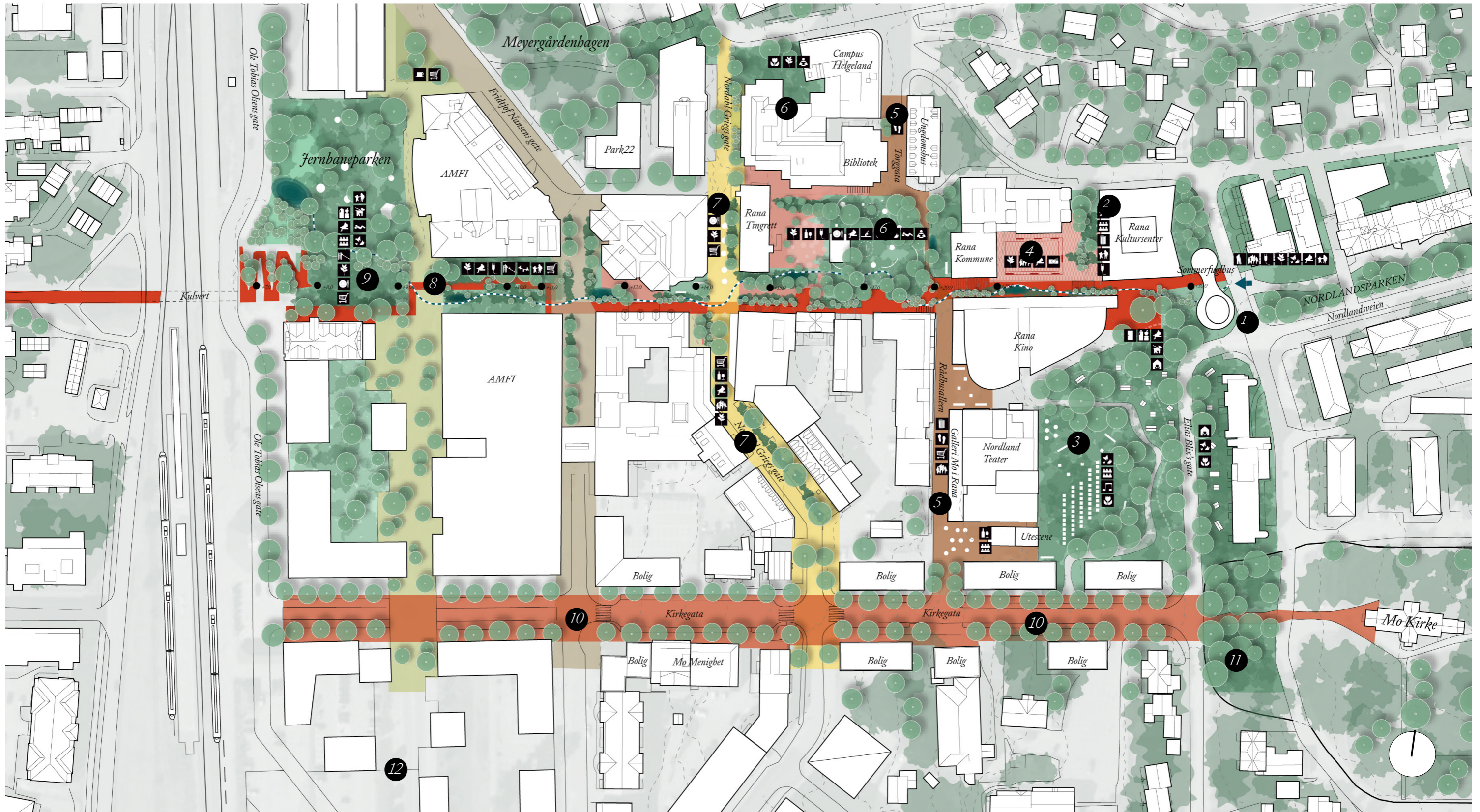
SERVICEGATA

HANDLEGATA

KULTURGATA

BYLIVGATA

HISTORISK/FORMELL ALLE'

Bynatur + Byliv = Livskvalitet

- 1 Sommerfuglhuset
- 2 Nytt bygg supplerer historisk anlegg
- 3 Biblioteksparken
- 4 Tilbygg gir liv i gata
- 5 Innfill med boliger midt i sentrum
- 6 Ny naturlek i byen

Nytt bygg supplerer historisk anlegg

Bebyggelsen definerer og avgrenser Rådhusplassen og skaper ny solvegg og attraktive uteplasser med godt mikroklima. Plassen får nytt bygulv med egenart og tydelig identitet, samtidig som fleksibilitet i bruk bevares på byens store, lille festplass.

Sommerfugl-buset

En inspirerende konstruksjon danner en ny og tydelig inngangsport til sentrumskjernen, samtidig som beplantning og innglassing skaper gode betingelser for sommerfuglens liv i nord.

Biblioteksparken

Ny bynatur skaper nye frodige møteplasser
i sentrum av Mo i Rana.

Parkeringsplasser erstattes av frodige trær og åpen
overvannshåndtering, i en nye park som strekker seg fra
vegg til vegg og danner en intim og folkelig ramme for
hverdagslivet.

Tilbygg gir liv i gata

Dagens lukkede fasader og parkering
erstattes med byliv. Overgangen mellom ute
og inne styrkes samtidig som gaterommet i
Kulturgata defineres tydeligere.
Inngangspartiet til Nordland Teater får en klar
tilstedeværelse i nabolaget.

Innfill med boliger midt i sentrum

Boligfortetting i sentrumskjernen bidrar til å styrke gaterommet, med klare linjer og aktive kantsoner. Flere beboere tett på sentrumsfunksjonene bidrar til økt byliv gjennom døgnet.

Ny naturlek i byen

Havmannsaksens passasje gjennom Amfi sin lukkede bebyggelse gjøres til en attraksjon for lekne innbyggerer i alle aldre. Fokuset på merverdi og livsglede står sterkt når overvann og frodig beplantning danner rammene for en attraktiv, blågrønn lekeplass for hele byen.

Sommerfugler i magen!

Sommerfugler i magen!

RanaBlad

Tips oss

E-avis (+)

Annonsering

Dødsannonser (+)

ALT

Direktesport (+)

Meny ☰

**GLADNYHET!
GULLVINGA ER
TILBAKE I BYEN!**

~~SÅVNET~~

FIOLETT GULLVINGE
LYCAENA HELLE